

Branschorganisationen
för tryggt givande

Finansdepartementet

Dnr: Fi2023/01259

Remissvar Staten och betalningarna (SOU 2023: 16)

Giva Sverige är en branschförening som arbetar för tryggt givande. Vi har närmare 190 medlemmar som representerar en bredd av ideella organisationer med olika ändamål, av olika storlek och på olika platser i landet. Tillsammans samlade de in 13,1 miljarder kronor (2022) genom gåvor, bidrag och samarbeten från allmänheten, företag och organisationer. Giva Sverige arbetar med etisk, transparent och professionell styrning av ideella organisationer inom ramen för en omfattande Kvalitetskod. Medlemmar som uppfyllt Kvalitetskoden får använda märkningen "Tryggt givande".

Erfarenheten från Giva Sveriges medlemsorganisationer visar att tillgång till det finansiella systemet inte är en självklarhet. En del av problematiken är ideella organisationers tillgång till bankkonto, men det handlar även om att bankernas kundkännedomsprocesser och riskbaserade förhållningssätt innebär ytterligare hinder för ideella organisationer att fullt ut få tillgång till det finansiella systemet. Enligt en undersökning som Giva Sverige gjorde 2022 uppgav mer än en tredjedel av organisationerna att de mött ökade administrativa kostnader och förseningar i samarbetet med sin bank. Närmare 16 procent uppgav att de haft svårigheter med att öppna bankkonto hos en bank. Skälet har varit kostnader, byråkrati och/eller en allmän känsla av att banker inte vill ha organisationen som kund. Vad gäller organisationer som jobbar internationellt är utlandstransaktioner en central del i verksamheten. Många av dessa organisationer arbetar i högriskområden och har därför stora svårigheter att genomföra internationella banktransaktioner. De får regelbundet genomgå prövningar och behöver tillhandahålla dokumentation, trots att banken har informerats om landet/regionen som plats för organisationens aktiviteter.

Detta innebär svårigheter för organisationer i form av kostnader, ökad administration och många gånger förseningar då transaktioner stoppas i väntan

Giva Sverige

Swedish Fundraising Association

Box 623, SE-101 32 Stockholm

+46 (0) 8 677 30 90

info@givasverige.se www.givasverige.se

på dokumentation och handläggning av banken.¹ Vidare visar lägesbilden från *Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället*, (NOD) att de tillfrågade organisationerna upplever att bankernas rutiner verkar vara uppbyggda för företag och sämre anpassade för ideella organisationer.²

Giva Sverige vill därför understryka att finansinstituten behöver underlag och verktyg för att på ett adekvat och effektivt sätt kunna genomföra sina riskbedömningar av ideella organisationer i enlighet med de krav som ställs på dem.

Mot denna bakgrund anser Giva Sverige att staten behöver ta ett större ansvar för att säkra tillgång till banktjänster för civilsamhällets aktörer. Giva Sverige saknar därför förslag i betänkandet som förbättrar ideella organisationers möjligheter att ha full tillgång till det finansiella systemet.

6.5.3 Statistik och rapportering av tillgång till betalkonton

Giva Sverige instämmer med utredningen bedömning att det saknas tillgång till statistik som dokumenterar nekade och beviljade bankkonton, och välkomnar förslaget att Finansinspektionen snarast bör utnyttja det bemyndigande myndigheten har för att meddela föreskrifter om behövlig statistik gällande tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner. För att dessa föreskrifter ska vara relevanta och statistiken bidra till staten säkrar tillgången till det finansiella systemet för hela det civila samhället understryker vi vikten av att inkludera ideella organisationer i denna statistik.

6.5.4 Krav på särskild prövning och dokumentation innan uppsägning av betalkonto med grundläggande funktioner

Giva Sverige är positivt inställda till den föreslagna åtgärden som innebär att kreditinstitut, vid misstankar om penningtvätt eller finansiering av terrorism, bör överväga att implementera övervakning eller införa begränsade funktioner för

---

¹ Giva Sverige, *Tillgång till Banktjänster* - Enkät till civilsamhällesorganisationer oktober-november 2022, Stockholm: Giva Sverige 2022, https://www.friise.cdn.triggerfish.cloud/uploads/2023/01/tillgang-till-banktjanster_jan2023.pdf (hämtad: 2023-10-17)

² NOD - Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället, *Lägesbild om Civilsamhällets erfarenheter av bankväsendet*, januari 2023, <https://www.nodsverige.se/wp-content/uploads/2023/01/lagesbild-om-civilsamhallets-erfarenheter-av-bankvasendet-2023-1.pdf> (hämtad 2023-10-23)

betalkonton som grundläggande reaktion, istället för att säga upp dessa konton. Enligt utredningens förslag tycks de vara inriktade på individuella konsumenter, vilket i sin nuvarande formulering utesluter ideella organisationer. Giva Sverige anser att det är nödvändigt att inkludera såväl enskilda individer som ideella organisationer i tillämpningen av detta förslag. Vi ser potential i att detta förslag avsevärt kan underlätta tillgången till bankkonton för ideella organisationer. Vidare vill vi understryka att prövningen och krav på dokumentation behöver ta hänsyn till aktörens juridiska form, annars riskerar implementeringen att vidare förvärra situationen för civilsamhällesorganisationer. Detta kräver att kännedomen och kunskapen om civilsamhällets särart behöver öka bland de aktörer som utför prövningarna.

6.5.5 Möjlighet till tydligare vägledning från tillsynsmyndigheten

Giva Sverige välkomnar det föreslagna initiativet som ger regeringen eller myndighet befogenheten att fastställa krav för de uppgifter som ska inkluderas i ansökningar om betalkonton. Målet är att förenkla processen för enskilda konsumenter när de ansöker om bankkonton. Giva Sverige anser emellertid att detta förslag bör inkludera såväl enskilda privatpersoner som ideella organisationer. En sådan inkludering kan avsevärt underlätta tillgången till bankkonton för ideella organisationer, som i dagsläget ofta ställs inför höga trösklar i form av både höga kostnader och administrativt tunga och svåra ansökningsförfaranden.

Vi ser att denna process är särskilt utmanande för t ex mindre föreningar utan anställd personal, ungdomsföreningar men också för etniska föreningar som inte nödvändigtvis har svenska som modersmål. Som vi betonat tidigare ser vi att kunskapen om ideella organisationers verksamheter och organisationsformer behöver öka. Idag ser vi bland annat att ideella föreningar stöter på problem i samband med att ordförande och kassör utses. Detta görs i samband med årsmöte och innefattar att ansvaret kan ändras varje år och då bankernas handläggning är långsam och omfattande kan ett helt år passera innan banken registrerar en ny firmatecknare för föreningens konto. Dessutom godtar många banker inte digital signering av årsmötesprotokoll eller konstituerande styrelsemöten och det kan också krävas personliga besök på bankens öppettider.

Detta blir problematiskt för många ideella organisationer eftersom det är tidskrävande, komplicerar administrationen och ökar kostnaderna. En särskild

vägledning även för ideella organisationer är därför centralt för att säkra tillgången till det finansiella systemet för det civila samhället.

6.6.3 Utvidga rätt till betalkonto för näringsidkare

Giva Sverige är mycket kritiska till att utredningens förslag att betaltjänstlagens bestämmelser om rätt till betalkonto med grundläggande funktioner inte bör utvidgas till att omfatta juridiska personer. I en digitaliserad och kontantfri värld är det av väsentlig betydelse för en demokrati att ideella organisationer också inkluderas i rätten att erhålla betalkonton med grundläggande funktioner. Denna inkludering är idag en praktisk nödvändighet för att möjliggöra verksamhet för ideella organisationer inom Sverige.

Ideella organisationer som saknar bankkonto hindras från att utföra sin verksamhet när det inte finns möjligheter att genomföra eller ta emot betalningar. Det innebär också svårigheter att ansöka om kommunala bidrag eller statsbidrag från olika myndigheter. Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor (MUCF) är ett exempel på en myndighet där ideella organisationer utan tillgång till bankkonto inte kan ansöka om bidrag eftersom MUCF ställer krav på tillgång till bankkonto i bidragsvillkoren.³

Utredningen hänvisar till att det saknas statistik som visar hur vanligt förekommande problemet är. Bristen på statistik ska inte vara avgörande för civilsamhällets möjlighet att bedriva verksamhet och de rapporter vi tidigare hänvisat till ger en indikation om problemets omfattning. Giva Sverige vill kraftfullt understryka vikten av tillgång till bankkonto för ideella organisationer för att kunna verka. Storleken på en organisation ska inte vara avgörande för civilsamhällets organisationer att få ett bra samarbete med sin bank.

Av NOD:s lägesrapport "Lägesbild om Civilsamhällets erfarenheter av bankväsendet" från januari 2023, framgår det att bankerna tillämpar regelverket med oproportionerligt stor hänsyn till penningtvättsregelverket, samtidigt som de tar liten hänsyn till ideella föreningars behov av betalkonto. Många av de organisationer som nekas bankkonto är små och har en liten årlig omsättning. Giva Sveriges uppfattning är att bankernas tillämpning av lagstiftningen som

---

³ [Generella villkor projektbidrag 2022-01-01.pdf \(mucf.se\)](#)

syftar till att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism får konsekvenser för civilsamhället som varken är proportionerliga eller avsedda.

NODs lägesrapport visar också att penningtvättslagstiftningen och bankernas tillämpning av de regelverk kring det ställer stora krav vad gäller information från organisationerna.⁴ Något som drabbar i allra högsta grad de minsta organisationerna med små ekonomiska medel. I lägesbilden lyftes ett antal förslag på lösningar fram där ökad transparens mellan ideella organisationer och banker är av stor vikt. Civilsamhällets möjligheter att bidra till en förenklad kundkännedomundersökning av banker ligger i alla aktörers intresse.

Sammantaget menar Giva Sverige att det finns ett grundläggande problem vad gäller rätten till betalkonto och penningtvättsregelverket, vilken ger upphov till betydande implementeringssvårigheter för finansiella institutioner. Av denna anledning är det Giva Sveriges uppfattning att rätten till betalkonto med grundläggande funktioner bör vidgas för att inkludera juridiska personer som stiftelser, ideella föreningar och trossamfund samt att staten bör ta ansvar för att tillhandahålla stöd för bankernas riskanalys av ideella organisationer. Gränsdragningsproblematik och risker för penningtvätt och finansiering av terrorism kan inte begränsa föreningsfriheten utan måste systematiskt hanteras.

8.6.1 Behovet av statlig e-legitimation

Giva Sverige håller med utredningens bedömning att det bör införas en statlig e-legitimation med förhoppningen att en statlig e-legitimation ska öka tillgängligheten för ideella organisationer och privatpersoner som idag kan nekas tillgång till BankID. Både individen och organisationen behöver ha tillgång till BankID, för att privatpersonen ska kunna legitimera sig digitalt mot en organisation. Detta är ett vanligt förfarande både vid gåvogivande, volontärinsatser och deltagande i en förening. Därför att det i högsta grad avgörande att ideella organisationer har tillgång till e-legitimation, men även att individer i högre grad möjliggörs tillgång till e-legitimation. Giva Sverige ser positivt på införandet av en statlig e-legitimation för att säkra möjligheterna till finansiering. Vi ser även fördelar i att staten får ansvaret eftersom det i

---

⁴ NOD - Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället, *Lägesbild om Civilsamhällets erfarenheter av bankväsendet*, januari 2023, <https://www.nodsverige.se/wp-content/uploads/2023/01/lagesbild-om-civilsamhallets-erfarenheter-av-bankvasendet-2023-1.pdf> (hämtad 2023-10-23)

förlängningen kan innebära att även fler privatpersoner säkras tillgång till det finansiella systemet och inte längre riskerar att hamna i det utanförskap vi ser idag.

Stockholm 2023-10-31

Charlotte Rydh
Generalsekreterare, Giva Sverige